

การพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต
โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
Development of the Activity Packages for Enhancing Life Skills
by the Usage of Local Resources for Mathayom Suksa 1

รุจีรัตน์ แก้วคำแสน¹ สำราญ กำจัดภัย²

Ruchirat Kaewkhamsaen¹, Sumran Gumjudpai²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 26 คน ซึ่งได้มาจากการรับสมัครนักเรียนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมเด็กทำหนังสือ โรงเรียนมัธยมวาริชภูมิ อำเภовาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จำนวน 5 ชุด แบบวัดทักษะชีวิต และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรม การดำเนินการวิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ชนิด Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.50/80.64 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียน หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความพึงพอใจของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.60)

คำสำคัญ ชุดกิจกรรม ทักษะชีวิต แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) develop the Activity Packages for Enhancing Life Skills by the Usage of Local Resources for Mathayom Suksa 1 with the efficiency criterion of 80/80, 2) compare the life skills of students between before and after being taught by using the activity packages, and 3) study the satisfaction of the students toward learning by using the activity packages. The sample consisted of 26 Mathayom Suksa 1 students in Children's Film Club at Mathayomwaritchaphum School under the Office of Secondary Educational Service Area 23 in the first semester of academic year 2015.

The research instruments were: the 5 activity packages, the Life skills test, and satisfaction questionnaire toward learning by using the activity packages. The experimental design was One Group Pretest-Posttest Design. The statistics used for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation and Dependent Samples t-test.

The results of the research revealed that:

1. The efficiency of the activity packages was 81.50/80.64, which was higher than the set criteria.
2. The life skills of students after being taught by the activity packages were higher than before at the .01 level of significance.
3. The satisfaction of students toward learning by using the activity packages was at the high level ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.60).

Keywords : Activity Packages, Life Skills, Local Resources

ภูมิหลัง

การศึกษาถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมากในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ เพราะการศึกษาช่วยให้มนุษย์มีความรู้ มีทักษะความสามารถ รวมถึงมีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งความรู้ที่ได้นั้น ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ อาจสรุปได้ว่าแต่ละประเทศจะสามารถพัฒนาได้มากน้อยเพียงใดนั้น จะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพทางการศึกษาที่ประชากรในประเทศนั้นๆ ได้รับด้วย เช่นเดียวกัน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 2) การมองแบบเดิมๆ ว่าการศึกษาเป็นเรื่องของโรงเรียนและครูเท่านั้นเป็นเรื่องที่ล้าสมัยและคับแคบ

ถ้าชีวิต คือ การเรียนรู้ ทุกพื้นที่ของชีวิต คือ การเรียนรู้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ ทุกบุคคล ทุกเรื่องราวและเหตุการณ์ การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่ที่ห้องเรียนอีกต่อไป สังคมทั้งหมดจะเต็มไปด้วยแหล่งเรียนรู้ ทั้งวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ อาชีพ คนทุกคนล้วนมีความรู้ในตัวเองที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ (ประเวศ วะสี, 2557, หน้า 28)

โรงเรียนถือว่าเป็นความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationships) โดยเป็นหน่วยใหญ่ที่ต่อเนื่องของสัมพันธ์กับการศึกษาและเด็กมากที่สุด ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพจิตของเด็กโดยตรง การพัฒนาเด็กให้มีความสุขจึงเป็นเรื่องสำคัญ แต่สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องเด็กและเยาวชนในสังคมปัจจุบัน มีความรุนแรง ซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับสังคมปัจจุบันเป็นยุคของความเร็วและความล้ำสมัยของเทคโนโลยีการสื่อสารความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม สังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากรวดเร็ว ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กวัยเรียน ทั้งการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง และความคาดหวังของผู้ปกครอง

ต่อการศึกษาของบุตรหลาน ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยวหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่างๆ รอบตัว ก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างมากมาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 1)

ปัญหาวัยรุ่นเป็นปัญหาที่สำคัญมาก จากรายงานและบทวิเคราะห์สภาวะการณ์เด็กไทย ในรอบปี 2553-2554 โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้กล่าวถึง ผลจากการสำรวจข้อมูลในโครงการพบว่า เด็กและเยาวชนที่บอกว่ารู้สึกมีความสุขกับการไปโรงเรียนหรือสถานศึกษามากมีเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้น คือ ร้อยละ 50.2 เด็กเลือกชดเชยความสุข และจัดการกับความเครียดด้วยการไปดูหนัง ฟังเพลง หรืออ่านหนังสือกว่าร้อยละ 90 (นันทิศา จันทร์รางศู และคณะ, 2556, หน้า 20) นอกจากนี้สิ่งที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน ได้แก่ สุขภาพจิต อึดทน โศกเศร้า การอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพกับเพื่อน สัมพันธภาพในครอบครัว สภาพแวดล้อมทางการเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อลักษณะนิสัย วิธีการดำรงชีวิต และการวางแผนเป้าหมายในการดำเนินชีวิตของผู้เรียน (อรุณวรรณ เจาะประโคน, 2551, หน้า 122-123)

ทักษะชีวิต เป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม การรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น การพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิต เป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง และเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต จึงเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดย

เสริมสร้างทักษะชีวิตให้มากที่สุด ทั้งใน 8 สาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 7-10) การที่คนเราจะประสบความสำเร็จได้นั้น ไม่ใช่มีเพียงแต่ความฉลาดทางสติปัญญาที่ดีเท่านั้น แต่จะต้องเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และความฉลาดทางอารมณ์ อันประกอบไปด้วยดี เก่ง สุข ซึ่งเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งของทักษะชีวิตของบุคคลนั่นเอง (เทพ สงวนกิตติพันธ์, 2545, หน้า 9)

การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะคุณภาพของคนเป็นตัวแปรสำคัญของการพัฒนาประเทศ ในโลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการบริการ ที่เรียกว่าสังคมแห่งการเรียนรู้ หัวใจสำคัญของสังคมยุคนี้คือความรู้ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงจำเป็นต้องอาศัยความคิดในการแก้ปัญหา และต้องรู้จักปรับตัวในการอยู่ร่วมกัน จึงต้องพัฒนาตนเองให้มีและให้เต็มศักยภาพของตน เพื่อเตรียมความพร้อมในการเผชิญกับสภาวะการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดแนวทางของชีวิตให้อยู่ในทิศทางที่ตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติต้องการ (มิเรียม ชูนสุวรรณ, 2554, หน้า 3) สิ่งที่ต้องพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นลำดับแรก คือ การพัฒนา การจัดการเรียนการสอนโดยการเพิ่มพื้นที่หรือกิจกรรมทางเลือกให้เด็กได้มีโอกาสเลือกตามความสนใจของตนเองมากขึ้น เช่น การมีชมรมกิจกรรมที่หลากหลาย หรือการเปิด พื้นที่สร้างสรรค์ให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ การมีพื้นที่หรือกิจกรรมทางเลือกสำหรับเด็กจะช่วยสร้างศักดิ์ศรีที่ดี และสร้างเด็กให้มีความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น เพราะหากเด็กๆ ไม่มีความสุขในการไปโรงเรียนก็จะส่งผลถึงสุขภาพจิตของเด็ก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยเช่นกัน (นันทิศา จันทร์รางศู และคณะ, 2556, หน้า 20)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูยุคใหม่ไม่ควรเน้นการสอน แต่เน้นการจัดการเรียนรู้ทักษะและความรู้ที่จำเป็น นักเรียนต้องเรียนให้รู้จริง (Mastery Learning) เน้นลงมือปฏิบัติ (Action Learning) และต้องเลยจากการเรียนเพื่อสอบไปสู่การเรียนรู้เพื่อค้นหาศักยภาพของผู้เรียน ครูยุคใหม่ต้องเปลี่ยนวิธีคิด ปรับวิธีสอน โดยสอนให้น้อย ให้ลูกศิษย์

ได้เรียนรู้มากขึ้น (Teach Less Learn More) ครูต้องมีการวางแผน และออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ เตรียมคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เด็กยังพัฒนาไม่เต็มศักยภาพ トラบดที่ยังไม่ได้เรียน และลงมือทำ การเรียนต้องทำให้ได้ Transformative Learning และเกิด Holistic Development ซึ่งเป็นการพัฒนาครบด้านและพัฒนาทั้งด้านนอกด้านใน ด้านใน คือ จิตใจรู้สึกชอบชีวิตและสุดท้ายก็เป็น 21st Century Skills ซึ่งเป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ เป็นการศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2557, หน้า 59–63) วิทยุในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยทั่วไปให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ต้องการการยอมรับ ดังนั้นผู้นำกิจกรรมไปใช้ควรคำนึงกิจกรรมอย่างสนุกสนานมีชีวิตชีวาเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง และให้การเสริมแรงอย่างเหมาะสมแก่นักเรียนที่มีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ (มิเรียม ชุนสุวรรณ์, 2554, หน้า 83)

ชุดกิจกรรมเป็นสื่อการสอนหรืออุปกรณ์ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์จากทฤษฎีเทคนิคหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมของเนื้อหาและจุดประสงค์ โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเกิดทักษะการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (เดือนใจ พรหมสุพันธ์, 2556, หน้า 27) การจัดกิจกรรมแต่ละชุด หากผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมจริงด้วยตนเองและทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม ได้อภิปราย ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกับสมาชิกในกลุ่มได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้สร้างสรรค์ผลงานร่วมกัน บรรยากาศในการเรียนการสอน มีความเป็นธรรมชาติ ไม่เคร่งเครียด มีอิสระในการเรียนค่อนข้างสูง จึงจะทำให้ให้นักเรียน เรียนอย่างมีความสุข (เปรมศรี ศรีพลราช, 2555, หน้า 184)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้เรียนรู้ตามสภาพจริงจากแหล่งเรียนรู้แต่ละประเภท ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง อีกทั้งยังได้แสดงออกทางความคิดเห็นอย่างเต็มที่และเป็นอิสระ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนเป็น

เพียงผู้คอยชี้แนะแนวทางให้คำปรึกษา แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และคอยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และได้รับความรู้มากที่สุด (สุธีรา อุทโท, 2553, หน้า 96)

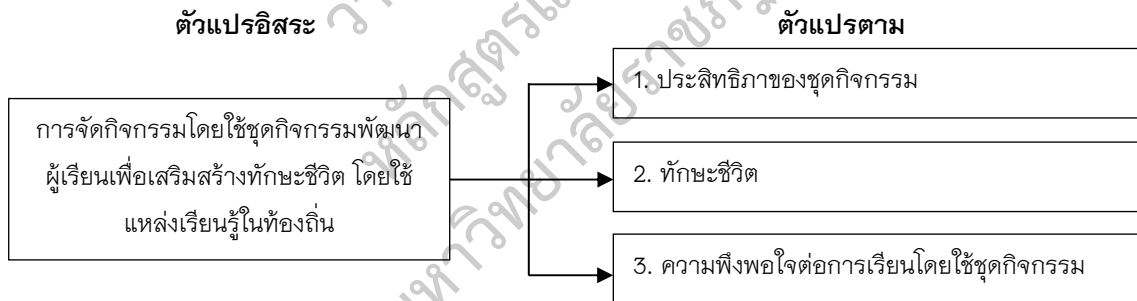
การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของนักเรียนในด้านการสังสมทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตและการทำงาน และสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคดิจิทัล และสามารถดำรงชีวิตได้ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งทักษะเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องเกิดจากการสังสมของประสบการณ์การเรียนรู้เนื่องจากทักษะต่างๆ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในตัวผู้เรียนเพียงวันเดียวแต่อาศัยการทำซ้ำๆ ฝึกฝนหรือการวางรากฐานให้ฝึก ตั้งแต่อายุน้อยเพื่อทักษะเหล่านั้นจะได้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน และสามารถพัฒนาไปได้อย่างเต็มศักยภาพ (ปรียา สงค์ประเสริฐ, 2555, หน้า 5) ทักษะทางปัญญา ทักษะทางสังคมและทักษะการใช้เทคโนโลยี เป็นทักษะที่ได้รับการวิเคราะห์และยอมรับในวงวิชาการแล้วว่าเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากทักษะมีลักษณะเป็นกระบวนการหรือวิธีการที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การทำงาน การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการตัดสินใจกระทำใดๆ ผู้สอนสามารถบูรณาการทักษะดังกล่าวในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาการและพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ ร่วมไปกับการสอนทักษะโดยตรงที่เป็นอิสระจากเนื้อหาวิชา (content-free teaching) ซึ่งการปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนนี้จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างร่วมกัน (ทีศนา เขมมณี, 2557, หน้า 9)

จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า สังคมยุคปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน มีความซับซ้อนแตกต่างกัน มีความเสี่ยงหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต การพัฒนาผู้เรียนในด้านความสามารถ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงเป็นเป้าหมาย และนโยบายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสามารถทำได้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถบูรณาการทักษะการเรียนรู้เนื้อหาวิชาการและพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ ร่วมไปกับการสอน ด้วยการเรียนรู้โดย

ใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับคนในชุมชน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจชุมชน สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นสามารถอยู่ในชุมชนและสังคมได้ดียิ่งขึ้น การพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิต จึงนับว่าเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมและเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมถึงเพิ่มสมรรถนะและประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น ด้วยการออกไปศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของตนเอง โดยให้ผู้เรียนสำรวจแล้ว เลือกรื่องหรือประเด็นที่ตนเองสนใจ เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย ตั้งคำถาม ออกแบบการทำงาน ศึกษาวิธีการถ่ายทำ การตัดต่อ ลงพื้นที่ทำงาน และสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน เพื่อผลิตหนังสือหรือสื่อสารคดี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนมัธยมวาริชภูมิ อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร จำนวน 242 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนมัธยมวาริชภูมิ อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร ได้มาจากการรับสมัครนักเรียนที่สนใจเข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชุมชนผู้เด็กทำหนังสือ จำนวน 26 คน

โดยจัดกิจกรรมการนำเสนอข้อมูลให้กับผู้สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณาและชื่นชมผลงานของผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 ชุด ซึ่งมีเนื้อหาดังนี้ 1) การทำความรู้จักตนเอง 2) การทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) การทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข 4) การแสวงหาและใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น 5) การสร้างความสุขให้กับตนเองและผู้อื่น มีค่าระดับความคิดเห็นเหมาะสม ระหว่าง 4.6-5.0 ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.78 อยู่ในระดับมากที่สุด

2. แบบวัดทักษะชีวิต เป็นแบบวัดทักษะชีวิตจาก สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

3. แบบสอบถามวัดความพึงพอใจต่อการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert's Scale) จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลด้วยตนเอง แบบแผนในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ One Group Pretest Posttest Design โดยดำเนินการดังนี้

1. ทดสอบวัดทักษะชีวิต โดยใช้แบบวัดทักษะชีวิต จากสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 30 ข้อ แล้วบันทึกผลของคะแนนทดสอบเก็บไว้ เพื่อเปรียบเทียบกับคะแนนทดสอบวัดความสามารถ หลังเรียน

2. ทดลองใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้าง ทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยทดลอง สอนด้วยตนเองใช้ระยะเวลารวมทั้ง 18 ชั่วโมง รวมทั้ง การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยสอนตามแผนการ จัดการเรียนรู้ ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมตามชุดกิจกรรม การเรียนรู้ตามลำดับจนครบทุกชุดกิจกรรม ครูผู้สอนสังเกต พฤติกรรมและประเมินผลการปฏิบัติงานแล้วบันทึกคะแนน เก็บไว้

3. การวัดความพึงพอใจ ใช้แบบสอบถามวัด ความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 15 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2

2. นำผลจากการทำแบบวัดทักษะชีวิตก่อนเรียน และหลังเรียนมาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ยเพื่อเปรียบเทียบคะแนน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples)

3. นำผลจากการทำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 คะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมิน ในแต่ละชุดกิจกรรม โดยใช้สูตร IOC

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามมาตรฐาน 80/80

3.2 หาความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบค่าที แบบสอง กลุ่มไม่อิสระกัน (t-test แบบ Dependent Samples)

3.3 การวิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจของ นักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย สรุปผลการพัฒนาชุดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปรากฏผล ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 81.50/80.64 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ทักษะชีวิตของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.26 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.50/80.64 หมายความว่านักเรียนทั้งหมดได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำกิจกรรม ซึ่งวัดโดยใช้แบบประเมินในแต่ละชุดกิจกรรม ร้อยละ 81.50 และนักเรียนทั้งหมด คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบวัดทักษะชีวิตหลังเรียน ร้อยละ 80.64 แสดงว่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บรรพต แสนสุวรรณ (2550, หน้า 111) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองผือเทพนิมิต จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีทักษะชีวิตหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนทักษะชีวิตเฉลี่ยหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 81.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ สูงกว่าร้อยละ 70 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ระเบียบ พรหมสุ่ย (2554, หน้า 104) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสร้างฟาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการเขียนคำพื้นฐาน

ภาษาไทยและความคิดสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.90/86.11 และยังสอดคล้องผลการวิจัยของ พิมพ์มล แสนนาม (2553, หน้า 114) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองแคน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 จำนวน 14 คน ผลการศึกษาพบว่า ชุดกิจกรรมฝึกการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.19/82.86 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วลาสิณี บุตรแสนคม (2554, หน้า 96) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับการสอนที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงานเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนธาดุนารายณ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 40 คน ผลการศึกษาพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับการสอนที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงานเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 81.46/83.38 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เปรมศรี ศรีพลราช (2555, หน้า 177) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 82.30/81.25 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 ที่เป็นเช่นนี้เพราะเหตุปัจจัยต่างๆ ดังนี้

ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้มีการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบ คือ ได้มีการศึกษาหลักสูตร ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ มีการวิเคราะห์เนื้อหาและหลักสูตร รวมถึงการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ลงมือสร้างแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ลงมือสร้างแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ลงมือสร้างแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของชุดกิจกรรม แล้วนำเสนอ

อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ตรวจสอบความเหมาะสมทางด้านเนื้อหา สื่อ กิจกรรม และกระบวนการ การวัดผลและประเมินผล ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำ เพื่อให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2557, หน้า 11-12) กล่าวว่า หลักการเรียนรู้และหลักการสอนทักษะ กระบวนการมีหลายรูปแบบ บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน คือ การจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย การคิด การวางแผนการสอน การออกแบบกระบวนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน การจัดเตรียมวัสดุและสื่อการเรียนรู้ การดำเนินการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการสอนแต่ละประเภท ครูผู้สอนต้องพัฒนาตนเองและศึกษาหาความรู้ให้ชัดเจน เพื่อให้เราสามารถนำเครื่องมือไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2. ด้านทักษะชีวิตของนักเรียน ก่อนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทักษะชีวิตของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวอาจเนื่องมาจากสาเหตุต่อไปนี้

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกทักษะชีวิตในแต่ละชุดกิจกรรม ทำให้นักเรียนมีความจำเป็นต้องทำความรู้จักกับเพื่อนและคนอื่นๆ รวมถึงการศึกษาค้นคว้า หาข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งบางเรื่องครูอาจจะเข้าไปแนะนำเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ จากการสังเกตและสัมภาษณ์มีนักเรียนบางกลุ่มสนใจเรื่องการแปรรูปข้าว จึงทำการสืบค้นและได้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เรื่องการทำน้ำคอลลอยด์ จากใบข้าว จึงนำไปทดลองทำที่บ้านกับผู้ปกครอง ปรากฏว่าได้ผลดีมีกลิ่นหอม จึงมาเล่าให้ครูและเพื่อนๆ ฟัง แต่ปรากฏว่าในวันที่ถ่ายทำจริงมีปัญหา นักเรียนต้องหาสาเหตุของความผิดพลาดว่าเกิดจากอะไร นั่นคือประสบการณ์และ

ทักษะชีวิตที่ผู้เรียนได้รับจากการลงพื้นที่และการปฏิบัติจริง ส่วนปัญหาอื่นๆ ที่พบคือ การทำงานในช่วงฤดูฝนทำให้ต้องใช้เวลาในการเดินทางค่อนข้างนาน รวมถึงการที่จะต้องคอยระวังเรื่องการเคลื่อนย้ายและดูแลอุปกรณ์ในขณะที่ฝนตก

อีกประเด็นที่ได้สังเกตและร่วมประเมินทักษะการทำงานของนักเรียนหลายกลุ่ม พบว่า ผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะมีความสนใจในสองเรื่องใหญ่คือ อาหารการกินและของเล่น บางกลุ่มผู้ปกครองให้ความร่วมมือดีมาก เตรียมอุปกรณ์และเนื้อหาเพื่อมาช่วยสอนลูกหลานอย่างดี และให้คำชื่นชมต่อกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในลักษณะนี้ เนื่องจากการที่เด็กๆ ได้เรียนรู้และลงมือทำร่วมกับเพื่อนๆ เขาจะมีความสุขไปพร้อมกับการเรียนรู้ จากการสังเกตแม้ว่าเด็กจะอยู่บ้านสวน แต่ก็ไม่เคยทำงานฝีมือ งานจักสาน แต่พอทดลองทำไปสักระยะผู้เรียนก็สามารถทำเองได้ ผู้ปกครองจึงเสนอว่าต้องให้ลูกหลานได้หัดใช้เครื่องมือเหล่านี้บ่อยๆ เพื่อให้เขาเกิดการเรียนรู้อาจารย์จะหวังมากเกินไป หรือชอบทำอะไรแทนลูกทุกอย่าง อาจจะทำให้ลูกเราขาดความมั่นใจและต้องคอยพึ่งคนอื่นตลอดเวลา นอกจากนี้ผู้ปกครองบางคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นว่า

“...เด็กบางคนรู้จักแต่ข้าวในงานที่พ่อแม่เตรียมไว้ให้ แต่ว่าหุงข้าวหนึ่งข้าวทานเองไม่เป็นเลย แบบนี้มันเป็นห่วงการฝึกให้เด็กๆ หัดทำแบบนี้ดีแล้ว ทั้งของกิน ของเล่นของใช้ ถ้าหากทางโรงเรียนจะมาใช้สถานที่ในบ้านสวนก็ยินดีต้อนรับพร้อมให้การสนับสนุนการเรียนรู้ในห้องเรียนในลักษณะนี้...” สอดคล้องกับ อมรวิรัช นาคกรทรรพ (2551, หน้า 150) กล่าวว่า การศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นจะทำให้ได้คำตอบที่หลากหลาย แม้ว่าคำตอบที่ได้ อาจจะยังไม่พอเพียงกับโลกที่เปลี่ยนแปลง แต่นับว่าเป็นก้าวแรกของความพยายามทั้งในกลุ่มนักวิชาการ ชาวบ้าน และประชาคมชุมชน ที่หันหน้ามาร่วมมือกันเชื่อมโยงการศึกษาให้กลับไปคืนคุณค่าสู่ชุมชนท้องถิ่นอีกครั้ง และอาจจะเป็นก้าวหนึ่งทางการศึกษาและชุมชนได้ถูกดึงให้กลับมาเคียงคู่ เพื่อสร้างวิถีชีวิตคู่ไปกับวิชาการและวิชาชีพ ให้กับลูกหลานในชุมชนตามปรัชญาของการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เพราะข้อค้นพบต่างๆ จะสะท้อนให้เห็นโอกาสและความหวังของ

การศึกษาเพื่อชุมชน การศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ทำให้มองเห็นแนวโน้มการศึกษาและการเรียนรู้ที่ดี เห็นแนวโน้มความเป็นไปได้ของการพัฒนาการศึกษาที่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันต้านทานโลกาภิวัตน์และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เรายังต้องการแสวงหาคำตอบพอๆ กับการตั้งคำถามใหม่เพื่อการค้นหาและสร้างการค้นพบความรู้ใหม่ๆ ที่เหมาะสม สอดคล้อง และเหมาะสมกับชุมชนที่เปลี่ยนไป

ผู้ปกครองของนักเรียนหลายคน ต่างมีองค์ความรู้ และภูมิปัญญาในด้านต่างๆ อีกหลายเรื่อง ซึ่งนักเรียนอาจจะคิดไม่ถึงว่าความรู้เหล่านั้น จะมีคุณค่าหรือประโยชน์ต่อชีวิตของนักเรียนในอนาคต ถ้าหากไม่มีคนสืบทอดความรู้เหล่านี้เอาไว้ความรู้เหล่านั้นคงจะมีผู้รู้ค่อยลงและสูญหายไปไม่ที่สุด การที่ครูไปลงพื้นที่ในชุมชนร่วมกับนักเรียน จึงมีเรื่องเล่าจากหมู่บ้านต่างๆ มาพูดคุยเพื่อแตกประเด็นให้กับนักเรียนกลุ่มอื่นๆ ได้เกิดแนวคิดในการต่อยอดการเรียนรู้ในเรื่องเดิมหรือเรื่องใหม่ที่น่าสนใจ และมีรายละเอียดซับซ้อนยิ่งขึ้น นักเรียนแต่ละคนต่างเกิดคำถามที่น่าสนใจ เช่น ครอบครัวต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านเขาทำอะไบบ้าง ทำไมหมู่บ้านนี้ปลูกกล้วยหอมทองหลายสวน เอาไปขายที่ไหนบ้าง กล้วยหอมทองมีวิธีปลูกและดูแลต่างจากกล้วยน้ำว้าอย่างไร เป็นคำถามที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีชีวิตชีวา หลายคนอยากไปดูของจริงในชุมชน หลังจากเพื่อนๆ นำเอาเรื่องราวต่างๆ มานำเสนอหน้าชั้นเรียน สอดคล้องกับ ศุภกร ตรีเพชร (2556, หน้า 288) กล่าวว่า ความเชื่อมโยงเกี่ยวพันกันระหว่างคนในชุมชน ธรรมชาติ การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้มีการใช้ความรู้ ทักษะ บวกกับความศรัทธา เชื่อมมั่น จึงแสดงเป็นพฤติกรรมออกมากลายเป็นรูปแบบวิถีชีวิต มีการใช้แก้ไขปัญหาบริหารจัดการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางสังคมตลอดเวลา แสดงให้เห็นว่าการใช้รากฐานของชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เป็นแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมในการพัฒนาทุกๆ ด้าน

การลงพื้นที่ในชุมชนร่วมกับนักเรียนทำให้ครูได้รู้จักสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนในแต่ละหมู่บ้าน ได้รู้จักชีวิตของนักเรียนในอีกด้านที่ครูมองไม่เห็นในห้องเรียน พบว่า นักเรียนบางคนสามารถทำกิจกรรมนอกห้องเรียน

ได้ดีกว่าการนั่งเรียนในห้องเรียน เนื่องจากผู้เรียนได้ทำในสิ่งที่ตนเองถนัดจึงทำให้เกิดความมั่นใจการพูดและการให้คำแนะนำแก่เพื่อนๆ จึงร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างน่าสนใจ สามารถนำเสนอเรื่องราวให้เพื่อนๆ ซักถามทั้งในประเด็นและนอกประเด็น เป็นเรื่องที่น่าประทับใจมาก บางทีการที่เด็กแต่ละคนมีทักษะชีวิตที่ดี ชุดกิจกรรมนี้อาจจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ช่วยเสริม ช่วยดึงความรู้ ความกล้าที่ผู้เรียนแต่ละคนมีอยู่ในตนเองออกมาใช้ในทางที่เหมาะสม

ครอบครัวและชุมชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้ดูแล คอยเสริมและสรุปเรื่องการเรียนรู้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนสนุกสนานต่อการเรียนรู้นอกห้องเรียน และมองเห็นคุณค่าของความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วิจารณ์ พานิช (2557, หน้า 12-13) กล่าวไว้ว่า ความรู้ที่อยู่ในการปฏิบัติ นั้น เป็นความรู้ที่ไม่ชัดเจนแต่ปฏิบัติได้ ทำแล้วได้ผลหรือบางที่ไม่ได้ผล แต่เกิดการเรียนรู้ตรงนี้คือจุดที่สำคัญที่สุดการเรียนรู้สมัยใหม่ต้องไม่ใช่แค่เพื่อให้ได้ความรู้ แต่ต้องได้ทักษะหรือ Skills เป็น 21st Century Skills เป็นทักษะที่ซับซ้อนชุดหนึ่งเพื่อให้เข้าไปมีชีวิตอยู่ในโลกต่อไป จะเปลี่ยนแปลงอย่างไรไม่รู้ ซึ่งเป็นโลกที่ไม่ชัดเจน ไม่แน่นอน แต่ลูกศิษย์เราจะต้องไปมีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงและไม่แน่นอน ดังนั้นเขาจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อที่จะสร้างแรงบันดาลใจที่จะเรียนรู้เพื่อที่จะสร้างเนื้อสร้างตัว ทำคุณประโยชน์ให้กับคนอื่น ๆ เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ต้องช่วยลูกศิษย์เราให้ได้สิ่งเหล่านี้ เช่นเดียวกับ ทิศนา ขัมมณี (2557, หน้า 25) ได้กล่าวว่า ศตวรรษที่ 21 เด็กเยาวชน และพลเมืองของประเทศจำเป็นต้องดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ชุดความรู้เดิมที่เคยเรียนรู้มา จึงไม่เพียงพอต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งนักวิชาการ คณะบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่มีชื่อเสียงทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ สรุปผล และให้ข้อเสนอแนะสอดคล้องกันว่า ความรู้ชุดใหม่สมควรประกอบด้วย ความรู้ในวิชาแกน คุณธรรม และคุณลักษณะที่ควรส่งเสริมทักษะทางปัญญา ทักษะทางสังคมและทักษะการใช้เทคโนโลยี ล้วนมีความซับซ้อน

และมีความหลากหลายแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องหาสาเหตุของปัญหา เพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวร่วมกัน

การศึกษาเรื่องใกล้ตัว เรื่องราววิถีชุมชนกับการเรียนรู้ของผู้เรียนมีนักวิชาการอีกหลายคน ช่วยยืนยันชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนได้ซึ่ง อมรวิรัช นาคทรพรพ และคณะ (2551, หน้า 112) พบว่า การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของโรงเรียนกับชุมชนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นนั้นจะทำให้นักเรียนเกิดความรัก ความเข้าใจ ความภาคภูมิใจ และความมั่นใจที่จะดำเนินชีวิตไปตามแบบอย่างที่ดีที่สืบทอดกันมาของผู้ปกครอง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน รวมทั้งการเรียนการสอนในชั้นเรียน ควรจะเป็นการเรียนการสอนแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงของนักเรียน และต้องพยายามเชื่อมโยงองค์ความรู้สากลเข้ากับความเชื่อ ค่านิยม และองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรวรรณ เจาะประโคน (2551, หน้า 122-126) ซึ่งกล่าวถึง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ได้แก่ สุขภาพจิต อึดมั่นในทัศนคติ การอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน สัมพันธภาพในครอบครัว สภาพแวดล้อมทางการเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน ต่างส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก ครูและบุคลากรในโรงเรียนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนพร้อมทั้งให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับความสำคัญและแนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการช่วยเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียน

จากการใช้กิจกรรมเป็นสื่อช่วยในการเรียนการสอนทักษะชีวิต ทำให้นักเรียนมีทักษะในการคิด ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในทักษะชีวิตมากขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสามารถทำได้ทั้งในและนอกห้องเรียนทำได้ทุกที่ทุกเวลาขึ้นอยู่กับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน ซึ่งนักเรียนสามารถค้นหาความรู้เหล่านั้นได้ด้วยตนเอง จากสื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่รอบตัว และทำให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งดีๆ ไปพร้อมกับเรื่องราว

ต่างๆ ที่นักเรียนค้นหามาเสนอหน้าชั้นเรียน ซึ่งครูไม่จำเป็นต้องบอกความรู้ให้กับนักเรียนทุกเรื่อง เพียงแต่คอยช่วยเหลือเสริม สนับสนุนให้กำลังใจ และคอยกระตุ้นนักเรียนด้วยคำถามที่เหมาะสมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะคำถามที่ดีจะทำให้ได้คำตอบที่หลากหลาย อีกทั้งยังช่วยสะท้อนความคิดและตัวตนของนักเรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมหลังเรียนเฉลี่ย 4.26 อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

การค้นพบสิ่งใหม่ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานกับการเรียน เกิดการอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง การที่ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน จากการประเมินแบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละครั้งนั้น ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมได้อย่างอิสระ ซึ่งส่วนมากจะแสดงถึงความประทับใจและเขียนบันทึกเรื่องราวความรู้ใหม่ๆ ที่ได้รับ แต่บางครั้งนักเรียนเขียนผิด ครูสามารถตรวจสอบความรู้ความเข้าใจและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนได้อย่างเต็มที่ นักเรียนบางคนได้แลกเปลี่ยนสมุดบันทึกกันอ่านว่าครูเขียนอธิบายและคำตอบอะไรบ้างในแต่ละเล่มบ้าง เป็นการสื่อสารเพื่อสร้างความคุ้นเคยและศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ทำให้รับทราบความคิดเห็นของนักเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะผู้เรียนจะเขียนสะท้อนเรื่องราวต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวกับตนเองและเพื่อนๆ ในชั้นเรียน ทำให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียนมากขึ้น ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เมื่อครูยิ้มหรือยกตัวอย่างผลงานที่น่าสนใจของแต่ละคน โดยครูจะพยายามค้นหาจุดเด่นของนักเรียนแต่ละคนออกมานำเสนอ เพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองกับนักเรียนในแต่ละครั้ง ซึ่งความคิดดีๆ ของนักเรียนครูถามว่า ไปหามาจากที่ไหนนักเรียนบอกว่าหาจากอินเทอร์เน็ตบ้าง ได้ยินมาจากพ่อแม่บ้าง การให้ความเป็นกันเองและให้ความสนใจต่อผู้เรียนแต่ละคน ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจไว้วางใจ และกล้าเปิดใจในเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ชุดกิจกรรมที่มีสื่อหลากหลาย สามารถช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทักษะการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ฝึกเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ส่วนเนื้อหาควรมีความสอดคล้องกับชีวิตจริง เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ให้ความหมายต่อผู้เรียน รวมถึงบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ให้ความเป็นกันเอง ทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและสนุกสนานต่อการเรียนรู้ ส่วนการทำงานในชุดกิจกรรมจะมีการมอบหมายงานให้ทำ ทั้งงานรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ สิ่งที่สำคัญคือ การพาผู้เรียนออกไปนอกสถานที่ สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี โดยมีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงวิธีการเรียนการสอนที่แปลกใหม่หรือการเรียนรู้จากสถานการณ์ที่แปลกใหม่ สามารถสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนที่ยังไม่มีประสบการณ์ในเรื่องนั้นมาก่อนได้เป็นอย่างดี มีผลทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น แต่บางครั้งครูอาจต้องเตรียมคำถาม หรือหาวิธีการกระตุ้นความคิดผู้เรียน ด้วยการเชื่อมโยงข้อมูล ข่าวสาร ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันหรือบทเรียนใหม่ให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาก่อน จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ อารีย์ พันธมณี (2542, หน้า 198) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลิน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพิมล แสนนาม (2553) และ เปรมศรี ศรีพลราช (2555) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรม มีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตให้กับนักเรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งผู้เรียนจะสะท้อนความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ออกมาอย่างชัดเจน ซึ่งครูควรจะต้องคอยให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือในบาง

ขั้นตอน จากผลการวิจัยครูสามารถนำไปเป็นแนวทางในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นหรือระดับชั้นอื่นต่อไป

2. ชุดกิจกรรมนี้ มีการใช้สื่อและอุปกรณ์ที่หลากหลาย ครูต้องเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการใช้งานให้พร้อม รวมถึงการประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ที่จะให้นักเรียนไปทำกิจกรรม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาหรืออันตรายอื่นๆ

3. ในการใช้สื่อที่หลากหลายนั้น มีข้อดีคือทำให้นักเรียนสนุกสนาน แต่มีข้อเสียคือต้องใช้เวลาในการทำกิจกรรมมาก บางครั้งอาจจะเกินเวลาเรียนหรือต้องใช้เวลานานวันหยุดเพื่อให้เกิดการทำงานที่ต่อเนื่อง ผู้สอนอาจปรับใช้ตามความเหมาะสม ตามเหตุการณ์ ให้สอดคล้องกับบริบทหรือกิจกรรมภายในโรงเรียน

4. วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานบางส่วนต้องดัดแปลงใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่ใกล้ตัว อาจจะต้องใช้ของส่วนตัวจากครูและนักเรียน ครูแจ้งให้นักเรียนได้รับทราบ ข้อตกลงเบื้องต้นว่า กิจกรรมนี้จะให้ประยุกต์ใช้อุปกรณ์จากสิ่งที่มีอยู่คือโทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ทโฟนที่สามารถทำงานได้หลายอย่าง สามารถถ่ายทำได้ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวให้ภาพชัดเจน ในการทำกิจกรรมนี้สิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน คือ กระบวนการเรียนรู้และทักษะชีวิต

5. การที่มีนักเรียนจากหลายห้องมาเรียนร่วมกันในกิจกรรมชุมนุมมีข้อดีคือ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนจากต่างห้อง แต่เวลาในการทำกิจกรรมอาจจะว่างไม่ตรงกัน การทำงานกลุ่มอาจจะล่าช้าในบางครั้ง ครูควรมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

6. ผู้สอนต้องเสียสละเวลาว่าง เพื่อให้คำแนะนำนักเรียนที่มาปรึกษานอกเวลาเรียนหรือแม้กระทั่งในวันหยุด เพราะเวลาในช่วงว่างเรียนอาจจะไม่เพียงพอ อีกประการหนึ่ง การประเมินทักษะการปฏิบัติและทักษะการทำงานทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่มนั้นต้องใช้เวลา

7. ในการจัดกิจกรรมกลุ่ม ครูผู้สอนต้องคอยกระตุ้นและเสริมแรงนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความมั่นใจกล้าแสดงความคิดเห็น และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ให้กับนักเรียนในรายวิชาเพิ่มเติมอื่น เช่น คอมพิวเตอร์ สังคมศึกษา การทำโครงการ เป็นต้น

2. ควรนำชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองใช้กับพื้นที่อื่นเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ในแต่ละพื้นที่

3. ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมโดยบูรณาการ การเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ หรือบูรณาการ ระหว่างรายวิชาในระดับชั้นต่างๆ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยง ความรู้ในรายวิชาต่างๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เดือนใจ พรหมสุพันธ์. (2556). *การพัฒนาชุดกิจกรรมสื่อประสมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านออกเสียง คำและการเขียนสะกดคำภาษาไทยไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). *ปลูกโลกการสอนให้มีชีวิตสู่ห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่ เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “อภิวัดณ์การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย”*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.).
- เทพ สงวนกิตติพันธ์. (2545). *ทักษะชีวิต (Life Skills)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิตา จันทรางศุ และคณะ. (2556). *รายงานและบทวิเคราะห์สถานการณ์เด็กไทยในรอบปี 2553-2554*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรพต แสนสุวรรณ. (2550). *การพัฒนากิจกรรมการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประเวศ วะสี. (2557). *อภิวัดณ์การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “อภิวัดณ์การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย”*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.).
- ปรีญา สงค์ประเสริฐ. (2555). *การพัฒนารูปแบบการสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ป.ร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เปรมศรี ศรีพลราช. (2555). *การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิมพ์มล แสนนาม. (2553). *การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มิเรียม ชุ้นสุวรรณ. (2554). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ระเบียบ พรหมสุ่ย. (2554). การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย และความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วลาสิณี บุตรแสนคม. (2554). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับการสอนที่มุ่งเน้น การปฏิบัติงานเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิจารณ์ พาณิช. (2557). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21 พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: ส. เจริญ การพิมพ์.
- ศุภกร ศรเพชร. (2556). ภาวะผู้นำทางการศึกษาตามอรรถศาสตร์ของครุภูมิปัญญาไทย : การศึกษาทฤษฎีฐานราก. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุธีรา อุทโท. (2553). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีผู้ไทย โดยใช้แหล่ง เรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อมรวิรัช นาคทรพรพ และคณะ. (2551). การศึกษาในวิถีชุมชน : การสังเคราะห์ประสบการณ์ในชุดโครงการวิจัย ด้านการศึกษากับชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อรรชรณ เจาะประโคน. (2551). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อารีย์ พันธุ์มณี. (2542). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.